

SLOVENIJA

Uredništvo: Ljubljana, Wolfova ulica št. 12

Naročnina četrletno 15 Din,
za pol leta 30 Din,
za vse leto 60 Din.

Posamezne številke 1.50 Din.

Za inozemstvo celoletna naročnina 90 Din

Ljubljana, 3. avgusta 1934

Upravništvo: Ljubljana, Wolfova ulica št. 12.

Poštočekovni račun

Ljubljana št. 16.176

Rokopisov ne vračamo.

Oglasi po tarifu.

Tiska tiskarna Makso Hrovatin v Ljubljani

Več narodne samozavesti prav povsod!

Ob rojstvu našega lista so nam rojenice prerokovale, da bo zaradi njegovega imena prišlo pohujšanje v dolino šentflorjansko. Zakaj beseda Slovenija, ki marsikomu gre le stežka z jezika ali s peresa, mu ni samo tjavendanski vzdevek, ki ga vsakemu bitju iz srca privoščimo, marveč je v njej obsežen ves program, ki se je v stoletnem, dá tisočletnem razvoju uveljavil v slovenskem narodu do vseh potankosti. Ničesar novega ne vnašamo v ta program, ničesar ne propovedujemo, kar bi ne bilo že povedano. Prav tako pa tudi prav nič ne ublažujemo in nič ne zatajujemo. Taki smo, kakršne je Bog Slovence postavil na to sveto našo zemljičo. Vsak, ki je zavestno Slovenec, pozna našega duha, spozna vsa veličino in vrednost v njem izrečene in neizrečene besede, — ker je to duh slovenstva, ker je to misel našega vse stanove in vse spole objemajočega jezikovnega in kulturnega občinstva, ki prehaja iz očeta na sina, iz matere na hčer po krvi in mleku, ker je to beseda, ki ji zven doni iz daljne preteklosti v vse daljnje bodočnost k vedno snujočemu napredku in spolniti živega, samosevnega, zdravega organizma resnično vsega naroda. V njem ni ničesar tujega, kar ne bi bilo prekvašeno, pregneto, prežeto in preštetano.

Naš list ne zastopa nikakega solzavega slogaštva, niti se ne otepa z rodoljubstvom. Čim več je zdravih poganjikov, tem bujnejša je rast na narodnem telesu. Nič hudega, če je ta ali ona veja narodnega debla bolj ali manj krivenčasta, robato grčasta, bolj ali manj krepko zastavljena — glavno je, da vse svoje poganjike usmerja h kroni svojega naroda, ki ji po koreninah iz svoje zemlje dovaja življenjski sok. Nobena življenja sposobna

veja in vejica ali brstika ni na odmet. V vsakem narodu šele tedaj struji polno življenje, če se v njem preliva bučno valovanje s šumljajočim žuborenjem, da kar vse migota od pestrosti tekmovalnih zdravih narodnih sil, pa brez umetnih utesnitev, navornic in jezov.

Zato iskreno pozdravljamo vsak zdrav nov pojav v našem narodnem življenju, kolikor resnično, jasno in nedvomno izhaja iz njega in se preliva vanj zaradi tega narednega življenja in samo zaradi njega.

Vsak nov pojav v narodu preizkusimo v posebni kamrici slovenskega srca. V to kamrico dene moč košček svoje ljubezni in trohico centralizma. Če ljubezen narašča, tedaj centralizem pojema; če pa centralizem napolni vsa prostornost, ne more biti več prostora za ljubezen. Enak preizkus napravimo tudi glede demokracije in fašizma. In reči moramo, da nas ta kamrica slovenskega srca do slej še ni varala.

Tudi ne prenašamo Slovenci, da bi kdorkoli in za čigarkoli račun — pa četudi le za prehodno dobo, iz ozirov konjunktura — strigel, najsi tudi v gorenjskih »štibalah«, slovenske ovce za kak, recimo nacionalni kozuh. Vsako vprašanje, ki nas tiče, pa tudi in še celo gospodarsko, naj se in se bo rešilo doma, ali pa se ne bo rešilo nikjer. Tudi je vsakomur lažje gledati na prste na domačem terišču, kot drugje.

Reklo, ki velja za posameznika, je važno tudi za narod:

Bog nas varuj »prijatelj«, sovražnikov se bomo že sami ubranili! Zato z vso skrbjo zasledujemo v vsakem novem pojavu, koliko je v njem resnično domačega in za dom prirejenega, da sproti — preden nam zraste plevel preko glave — lo-

čimo z neizprosno kritiko vse, kar bi moglo zavajati naše pošteno, zavedno slovensko ljudstvo na stranpota ali v brezpotje. Pri vsej ljubezni do bližnjega, nam je predvsem skrb, da svoj narod varujemo in svarimo od neizogibnih razočaranj in nepotrebnih poznejših bojov, žrtev in nepopravnih dejanj.

Zato mora vsak resnično narodni pojav imeti predstveni pogoj, da sloni na strogo demokratičnih osnovah, da odločuje v njem večina narodno usmerjenih ljudi. Zakaj jasno je, da se v vsako dobro stvar, če ni trdna v svojih podstavah, kaj rado primeša mnogokaj škodljivega, zlasti tam, kjer se zasidra oligarhija — hotena ali nehotena — nekoliko ljudi, ki lahko nasadajo, četudi niso izrazito pustolovskega značaja, mikom in vabam romantičnih pustolovščin.

Že to je v vsakem pojavu skrajno sumljivo, če se voditelji boje, da bi jim kdo drugi prej ali slej ne prevzel vaje iz rok, češ da bi se prvotna zamisel mogla v drugih rokah drugače zasukati. Če je stvar, ki so jo tako korenito in vsestransko zaplankali od vseh »nepoklicanih«, kaj vredna in narodu — pa le narodu — resnično in ne samo navidezno koristna, se ni bači, da bi jo kdo mogel zlorabiti proti večini, če je le-tá budna in ima že v samih zasnovah narodnega pojava vse prednosti resnične demokratične ustanove v svojih rokah. Če kdo misli, da parlamentarni voz danes ne vozi več dobro, je kriva temu preobremenjenost parlamenta in nesposobnost ter medsebojna zavist voznikov, ki bi lahko vse blago lepo porazdelili na manjše vozičke in ž njimi premagali vsak klanec. Saj bi kljub temu zmogli vsi voziti tudi blago skupnega gospodarja, če bi se prej pošteno in brez sile domenili.

Zdi se, da pač ni dobre volje pri nekaternikih, ki so se navzeli diktatorskih skomin po tujih prehodnih in zato slabih vzorih, in bi radi zasedli kozla na razguganem in škripajočem vozu

Spomin na generala Maistra

Bilo je leta 1907, ko je prišel nadporočnik Rudolf Maister v korno šolo v Gradec. Jaz sem bil tedaj prvo leto na graški tehniki in člen akad. društva »Triglava«, v katerem društvu se je takoj po prihodu v Gradec priglasi tudi nadporočnik Maister. Obiskoval je redno naše društvo ter sobotne triglavanske družabne večere v Heinrichstrasse. Na prvem družabnem večeru me je doletela kot mladega »bruca« častna naloga, da pozdravim in napijem nadporočniku Maistru. Spominjam se, da so mi kipelala prsa, ko sem pozdravil v sredi mladih Triglavancov idealnega domoljuba in pesnika Rudolfa Maistra. Spomnil sem se pri tej priliki tudi njegove svetle sablje, ki mu je visela ob boku, toplo želeč, da bi ta meč vodil naš junaški rodoljub v svojem duhu in z zvestim slovenskim srcem za našo svobodo. Ko sem končal, je zadonela triglavanska himna:

»Čuj nas Slovenija,
Čuj Triglav nas ti,
Da z dušo in srcem,
Slovenci smo mi!«

To himno smo odpeli stoje in jo je izredno ginen pel z nami naš takratni tovariš Maister.

Prelepi in idealni so bili triglavanski družabni večeri ob njegovi navzočnosti in le prehitro so minuli. Prišel je čas razstanka. Maister je dovršil korno šolo, in vršil se je njegov poslovilni družabni večer. Izvoljen je bil za častnega starešino Triglava, in izročili smo mu krasno po tehniku Juvancu izdelano častno diplomu.

Preteklo je od tega dobro desetletje, ko sva se leta 1918 ob prevratu zopet znašla kot borca za svobodo. Z mladeniškim duhom in svojo žilavo odločnostjo je prevzel poveljništvo nas slovenskih prostovoljcev. Pripravljeni smo bili žrtvovati življenje za svobodo slovenske domovine. Pojavila so se prva naša letala nad Slovenijo. Sestavili smo jih prostovoljci, in tako je bila formirana prva naša

slovenska aeroplanska eskadrila. Bila je v poseben ponos poveljniku Maistru. On osebno je disponiral z njo kot prvi slovenski general. Eskadrilo je vodil močni Maistrov duh, vodila jo je prava, čista ljubezen do slovenske domovine. V vseh vojaških operacijah, v borbi za slovenske severne meje je zvesto izpolnjevala Maistrova povelja. Le škoda, da ni bilo več idealistov Maistrovega kova, ker bi bile tako dosežene naše prave severne meje.

Inž. F. Z.

Plesna šola Metode Vidmarjeve

Za zaključek šolskega leta je priredila plesna šola plesalke Metode Vidmarjeve zadnje dni junija tri intimne plesne večere. Spored teh večerov je bil prikaz osnovnih gibanj telesa za ples, in sicer: nastavek stopala, elementi koraka in način hoje.

Gojence so s svojim izvajanjem pokazale svoje resno hotenje, da si omogočijo tehnično popolnost, ki jim jo hoče dati slovenska plesna šola pod vodstvom gospodične Metode Vidmarjeve, učenke znamenite nemške plesalke Mary Wigmanove in diplomirane absolventke njene šole v Draždanah. Obenem je prvi javni nastop te plesne šole potrdil vero v vseh gledalcih povabljenega občinstva teh treh intimnih večerov, da se dá tudi pri nas na trdnih osnovah pravega pojmovanja sodobne plesne umetnosti uresničiti zamisel slovenske plesne šole, in zato je izvajanje učenk moralo doseči najtoplejše priznanje, ki ni v najzadnji meri veljalo tudi voditeljici šole gospodični Vidmarjevi.

Vztrajnost in strogo delo v šoli vzbujata nado, da bo prihodnje leto mogoče gledati spored, ki si ga bo moglo ogledati tudi širše občinstvo. Letošnji dá namreč soditi, da imata bodoči napredek in uspešen razvoj prve slovenske plesne šole že danes tako trdne osnove, da jih ni in ne bo mogoče utajiti.

J. F. T.

Vsak Slovenec naj bere tednik »Slovenija«

Razpis književnih nagrad

Mladinska matica razpisuje za svoje redne publikacije tri književne nagrade, in sicer:

1. 3000 Din nagrade za najboljše izvirno umetniško in vzgojno povest, ki bi bila primerna za mladino po 10. letu. Snov je lahko zajeta iz sodobnega življenja ali iz naše zgodovine, mora pa imeti zdravo jedro. Obseg ca. 6 tiskanih pol formata rednih izdaj Mladinske matice.

2. 3000 Din za najboljši spis z narodno vzgojno smerjo, ki bi bil pripraven dvigati narodni ponos in samozavest pri naši mladini. Obseg ca. 5 tiskanih pol.

3. 2000 Din za spis ali slikanico za otroke od 6. do 9. leta. Snov je lahko poljubna, realistična ali pravljična, resna ali šaljiva. Obseg: 4 tiskane pole.

Nagrajena bodo samo dela, ki so zrela in primerna za tisk. Ta dela dobe tudi običajni honorar.

Če med dospelimi rokopisi ne bi bili tudi najboljše vredni razpisanih nagrad, si pridržuje odbor pravico znižati nagrade ali celo odkupiti rokopise — s privoljenjem avtorjev seveda — za samo običajni honorar.

Sprejemajo se le tipkani rokopisi, poslani po pošti, ki naj bodo opremljeni z geslom. Isto geslo naj nosi tudi zaprta kuverta, ki pa naj vsebuje le geslo in kontrolno številko brez imena in naslova avtorja.

Naslove in imena sporočijo tajništvu Mladinske matice tekmovalci šele po presoji, ki bo objavljena v »Učiteljskem tovarišu«, da se jim lahko vrnejo rokopisi, oziroma izplača nagrada. Radi identifikacije naj navedejo tedaj konkurenti še geslo in kontrolno številko.

Rokopise sprejema do 1. januarja 1935. tajništvo Mladinske Matice v Ljubljani, Franciškaška ulica 6, kjer se dobijo tudi podrobnejše informacije.

Za odbor Mladinske matice:

Tajnik: Alb. Širok. Predsednik: Andrej Skulj.

Vse premalo trpljenja se jim zdi, da je na svetu. Pa bo menda res tako, sa si marsikdo sam nadeva jarem na vrat in liže kakor cucek. Toda Bog ne daj, da bi ga prišteli tja, kamor spada!

Včasih so naši predniki lepo pomoževali pod vaško lipo, in vsaka dobra beseda in posrečena misel je tudi zalegla v zboru vaških mož. Danes vam ta ali oni prinese na zborovanje karkoli, to komaj prečita ali pa sploh ne, pa je že sprejeto. Če pa kdo prejme nekaj dinarjev drobiža, ga skrbno prešteje in vsak dinarček preišče od roba do roba, zlic in narobe. In če je že drobiž vreden, da ga pregledaš, je tem bolj prav in vredno, da z isto zaupno nezaupljivostjo dobro pretehtaš svoj glas, ki ga daš, in tisto, za kar glasuješ. Vedi, da te tvoj glas večkrat lahko stane ne le imetje, ampak tudi to, kar si mislil, da imaš v možganih; zapraviš pamet, včasih kar lahkomišljeno. Pa če bi s tem škodoval samo sebi, naj bi že bilo, ampak s svojim glasom le prečesto škoduješ svojemu ožjemu in širšemu občestvu, svojemu narodu. Pošte-

njak se zdrave kritike nikoli ne boji, ker vé, da je samo razvejan žito kaj prida; snetjavo in plevelasto zrnje še za kure ni dobro.

Te misli so nas vodile, da jih povemo odkrito, jasno in določno vsaj naši javnosti. So to misli, potekajoče iz dobro razumevane ljubezni do slovenstva in njemu v korist. Komur so namejene, naj si jih vzame k sreči in se po njih ravna. Ne morda zaradi tega, ker jih je povedal naš list, marveč ker je tako in drugače biti ne more in ne sme.

Ponavljamo! Nobenega pojava ne zametujemo in ne preziramo, hočemo pa, da se slovenskemu ljudstvu vedno toči pristno domače vino. Vsako nacionalno zmešavino pod katerimkoli slovenskim ali neslovenskim imenom pa odklanjamo vse bolj, kakor pa očito brozgo s tujo etiketo, ki se je tako vsak brani. In še, da se razumemo, v vsakem presoje vrednem pojavu rešujemo le slabe strani; če je kaj življenjskega soka za narod v njem, se bo pojav prekvasil in narodno usmeril, drugače pa — Bog pomagaj! Pleve bodo odletele, kar bo kleno, bo ostalo!

General Rudolf Maister

V četrtek 26. malega srpana t. l. je izdihnil na Uncu pri Rakeku, prav ob meji, potegnjeni sredi slovenske zemlje, Rudolf Maister, star šele dobrih 60 let. Prepeljali so ga v Maribor, kjer je bil 28. malega srpana t. l. pokopan.

Maistrov pogumni nastop v Mariboru listopada 1. 1918, ko se je s poblastilom Narodnega sveta za Štajersko polastil Maribora, in 23. listopada 1. 1918, ko je razorožil mariborsko »Schutzwehr« in je v prihodnjem tednu zasedel vso severno mejo na slovenskem Štajerskem od Radgone do Dravograda, je bilo čisto slovensko dejanje, izraz slovenske moči in odločnosti, kakršne nam je manjkalo sicer v vseh odločilnih trenutkih zgodovine. Da nismo izgubili Slovenci še levega brega Drave, kot smo izgubili slovensko Koroško, je vzrok dejavnost, ki jo je začel Maister z dr. K. Verstovškom. Tudi Tardieujev nastop za slovensko severno mejo na mirovni konferenci bi bil nemogoč, če ne bi bil Maister ustvaril dejanskih meja že pred mirovno konferenco. Rudolfa Maistra je imenoval mariborski Narodni svet za generala in je to imenovanje slovenska Narodna vlada v Ljubljani potrdila; Rudolfa Maistra je postavila slovenska vlada za vrhovnega poveljnika slovenske meje. Če bi bil obveljal Maistrov in Lavričev načrt za zasedbo slovenske Koroške, ki sta ga napravila ta dva slovenska vojaka meseca grudna l. 1918, bi najbrž na Koroškem ne bilo plebiscita. Da ta načrt ni bil izveden, so bila vzrok pogajanja, ki sta jih začeli v mesecu grudnu l. 1918 dunajska in jugoslovanska osrednja vlada.

Ob grobu poveljnika slovenske vojske, generala Maistra vstaja pred nami vprašanje, kaj je vtilo v listopadovih dneh l. 1918 Maistru voljo in moč do odločilnih slovenskih dejanj, in izraz katerih notranjih moči je bil tisti Rudolf Maister, ki je nastopal konec leta 1918. Maister je že l. 1918 bolehal, ni bil vojak iz fronte, stremuh, ki bi mu bilo

kaj ležeče na zunanjih uspehih. Maistra je v zmedah v listopadu l. 1918 postavilo na čelo slovenskega orožja takratno njegovo čisto in odločno slovensko prepričanje, Maistra iz l. 1918 je rodila njegova slovenska kulturna zavest, zavest slovenske samobitnosti, ki je edini studenec hrepenenja po slovenski svobodi.

Rudolf Maister je služil v avstrijski armadi, bil je že kot gimnazijec slovenski kulturni delavec. Že v 5. gimnazijskem razredu je izdajal dijaški list »Večernico« in ko je bil že v dunajski kadetni šoli, je bil izredni ud ljubljanske leposlovne »Zadruga«, v kateri sta bila tudi Dragotin Kette in Ivan Cankar. Maister je bil slovenski pesnik, čeprav ne klasične višine, zrastle je pa, razvil se je in živel je iz slovenskega kulturnega kroga, čeprav je bil po krušnem poklicu vojak. Slovenska beseda, slovenski duh, slovensko hrepenenje so bile osnove, iz katerih se je dvignil tisti Rudolf Maister, ki je vodil slovensko vojsko l. 1918.

Če bi v generalu Maistru l. 1918, v usodnih dneh ne bilo pokončnega, čistega slovenskega duha, ki ima zaupanje v svojo lastno in edino moč, če bi se bil zanašal Maister l. 1918 na pomoč kogarkoli drugega, bi ne bil storil ničesar, in slovenska severna meja bi bila izgubljena ali bi bil pa vsaj plebiscit tudi na levem bregu Drave na Štajerskem kot je bil na Koroškem. Če bi Maister l. 1918 ne bil imel neomejene vere v slovensko besedo, v slovensko samobitnost in v samoslovensko moč, če bi bil mislil, da slovenstvo nima prihodnosti, da je slovenstvu usojeno, da izgine in se potopi, bi bil pri miru. Vse kar se je med nami zgodilo velikega in močnega, je izšlo in mora iziti iz slovenske samojevnosti, iz korenin slovenstva.

Slovenski general Rudolf Maister je bil zvest naročnik našega tednika, odkar je začel izhajati do svoje smrti.

O našem šolstvu

Zveza društev »Šola in dom« čuti potrebo, da poda nekaj načelnih misli o našem šolstvu ob koncu šolskega leta.

I.

Počitnice imamo. Dijaki so se razkropili širom domovine in starši se oddahnejo, ako so otroci šolsko leto srečno dovršili. Ako otrok ni izdelal razreda, malo pozabavljajo na učitelje ali profesorje in se tolažijo, da bo morda prihodnje leto bolje. Učitelji in profesorji hvalijo ali pa tožijo, da so dijaki slabi in da se ne zanimajo za šolo. Najbrž je že od nekaj tako, da starši in učenci iščejo krivde zaradi neuspeha na učitelju; učitelji, oziroma profesorji, pa na učencih. Vsak bo imel nekaj prav, in zato bo najbrž resnica nekje v sredi; toda pri delu v šoli sodelujejo tudi drugi važni činitelji, ki so včasih močnejši kot učitelji in učenci, ki lahko tudi najboljšemu učitelju in skrbnim učencem skoraj onemogočijo napredek pri pouku.

Učenci so nam po svojih zmožnostih in nagnjenjih nekaj danega, s čimer moramo računati in kar naj šola šele oblikuje. Tudi učitelji in profesorji so po svojem značaju in sposobnostih že dovršene osebnosti, tako da se skoraj ne dajo v osnovi izpremeniti.

Vsako leto objavljajo dnevni listi tabele o številu razredov in učencev ter ocene v vedenju in napredku. Ni naš namen podati tukaj števila učencev, učiteljev in šol, tudi ne številčnega razmerja učencev, ki so zdelali razrede odlično, prav dobro, dobro, ki imajo popravni izpit ali ki so celo padli.

Iz poročil, ki jih imamo o delu v šoli med letom in ob sklepu leta, bi lahko ugotovili nekatere vnanje in notranje vzroke neuspehov v naših šolah.

II.

Sedanja gospodarska kriza se je tako globoko zajedla v vse področje našega delovanja, da je tudi naše šolstvo hudo prizadeto po njej.

Pred vsem nam manjka v vseh krajih in pri vseh vrstah šol zadostnih in primernih prostorov. To je prav tako v kmečkih občinah kakor v mestih, da sta večkrat po dva razreda v enem prostoru ali pa je v razredih, kjer je prostora in kjer bi smelo biti 30 do 40 učencev, sedaj 60 do 70 in celo 90 učencev. Tudi na srednjih šolah v Mariboru in Ljubljani ni nič bolje, vse so prenapolnjene. Poleg tega so tudi stavbe po večini starejše ter po svoji notranji ureditvi prostorov, razsvetljava, zdravstvenih naprav, zračenja in drugih ozirih ne odgovarjajo današnjim vzgojnim, učnim in higieniskim zahtevam.

Pred vojno so gradili šole za tedanje prilike, ali še teh malo. Meščanskih šol skoraj nismo imeli; zato so te danes najbolj zapostavljane in se morajo stiskati po večini z osnovnimi v istih prostorih, ker jih še mnogo nima lastnih stavb.

Srednje šole v Ljubljani in Mariboru so prenapolnjene, ker šole s 1200 do 1300 učenci ne morejo vršiti pravega vzgojnega dela, ker je radi prevelikega števila učencev, razredov in profesorjev pretrgan stik med učenci in profesorji samimi ter med profesorji in direktorjem, ki naj bi duhovno vodil ves narod. To niso več šole, ki bi duhovno vodile mladino, in na katerih bi profesorji kot osebnosti vplivali nanjo, ker ne pridejo v ožji stik z njo, temveč to so šolske tovarne, kjer se izdeluje blago na debelo.

Čeprav je stiska v gospodarstvu, je vendar skrajni čas, da se zgrade potrebne šole, ker bolje

izobražen naraščaj bo laže premagal tudi gospodarske težave.

Pri tem seveda ne more biti pravih učnih, še manj pa vzgojnih uspehov. Ne sme nas varati samo boljši uspeh, ki ga kažejo letni izkazi večjih zavodov v primeri z manjšimi, ker to še ne kaže vzgojnih uspehov. Na zavodih z velikim številom učencev v razredih ima važno vlogo slučaj, ker učenci pridejo do ocenjevanja samo dvakrat ali trikrat na vrsto v semestru. Jezikovni pouk v takih razredih je skoraj nemogoč, posebno v tujih jezikih.

Težje kot pomanjkanja učnih prostorov smo občutili pomanjkanje učnih oseb in to na vseh vrstah šol. V nekaterih okrajih je manjkalo na osnovnih šolah po več učiteljev, tako da so bile šole zaprte, ali poedini razredi združeni, da je prišlo do 70 in celo 100 učencev na enega učitelja. V Ljubljani in Mariboru ter njih najbližji okolici je bilo pa obratno, celo preveč učnih oseb. Kljub temu je primanjkovalo v celoti v Sloveniji do 117 učiteljev. Ako bi se držali določb zakona o ljudskih šolah glede števila učencev in poedinih razredih, t. j. 40 do 50 učencev, bi ne bilo nič brezposelnih učiteljev ter bi jih celo primanjkovalo. Nekoliko si je pomagala šolska uprava s fondom za brezposelne in namestila nekaj učiteljev, nekaj pa jih je namestilo ministrstvo v maju iz proračunskih prihrankov po odtegljajih draginjskih doklad poročenim učiteljicam.

Tudi na meščanskih šolah je bilo med letom veliko pomanjkanje učiteljev, da skoraj ni bilo šole, ki bi bila imela popoln učit. zbor, in so ostale na mnogih šolah nadure, da je bilo učiteljstvo preobremenjeno. Dodelitve učiteljev z osnovnih šol so šle na škodo pouka v narodnih šolah.

Tudi v srednjih šolah so bili nekateri nameščeni šole med šolskim letom ter so se menjavali profesorji za nekatere predmete štirikrat do šestkrat. Tretja težka rana v našem šolstvu je veliko pomanjkanje učnih pripomočkov za učence in učitelje. Na mnogih osnovnih in meščanskih šolah v siromašnih krajih komaj spravijo nekaj knjig za učence, da imajo vsaj nekateri učne knjige in si potem med seboj izposojajo. Podporne knjižnice nimajo sredstev, da bi zadostile vsem potrebam in preskrbele vsem siromašnim učencem knjige, zato se vrši pouk celo brez knjig.

Vzajemna pomoč staršev in mladine bi lahko veliko odpomogla in obenem vzgajala mladino k solidarnosti.

Zbirke učil na šolah so zastarele, ker ni nobenih sredstev za nabavo novih. Novi načini pouka, nova področja v tehniki in gospodarstvu so dali že davno priliko, da so sestavili strokovnjaki tudi nove učne pripomočke, le da jih naše šole ne morejo nabaviti. Zato je popolnoma razumljivo, da pouk v fiziki, kemiji in zemljepisju ni dovolj življenjski in ne vzbuja pravega zanimanja pri mladini.

Za pouk zemljepisja in zgodovine bi morali imeti vsaj v mestih na razpolago kinematograf z dobrimi vzgojnimi in poučnimi filmi, da bi take predstave bile brezplačne in obvezne, ker bi bile del rednega pouka. V nekaterih državah so to že uvedli. Pri nas je priredilo v Mariboru »Šola in dom« nekaj predstav.

Dalje moramo doseči od prometnega ministrstva brezplačno vožnjo za učitelje in učence za poučne izlete, ki naj bodo sestavni del rednega pouka iz zemljepisja in zgodovine ter prirodopisja, ker imajo posebno važnost za narodno in državljansko vzgojo. (Konec prih.)

Štajerčevski duh

Nihče nam ne bo zameril, če ne prebiramo vseh Pohodovih dopisov od konca do kraja. Tudi je komaj treba pripovedovati, zakaj nam ne bo zameril. Kajti prebiranje tistih jecljajočih dopisov, pisanih v jugoslovanski žurnalščini, zahteva več »heroičnega« potrpljenja, kakor stopati za kakšnim »junačkim barjakom« Narodne Odbrane.

No, in tako se je zgodilo, da so nas moralj šele prijatelji opozoriti na nekakšen »heroični« napad iz jugoslovanskih Konjic.

Kratko in malo je takale ta jugoslovanska zadeva.

Pohodovskemu dopisniku v Konjicah »Slovenija« ni všeč, kakor pač še marsikom ni všeč. Pa se znaša nad nami:

»V Ljubljani izhaja list, ki se ... zdi močno podoben nekdanjemu ptujskemu »Štajercu« ...

Kdo je bil ta ptujski »Štajerc«? Tednik, ki ga je izdajal slovenski odpadnik Linhart. Gojil je nemškutarstvo, in ker preveč naravnost le ni šlo, po ovinkih štajerskega lokalnega patriotizma. Razlagal je, da nimajo Štajerci z drugimi Slovenci, zlasti s Kranjci, prav nič skupnega, pač pa skupne kulturne in gospodarske koristi s severno-štajerskimi »brati«, to je z Nemci. Poganjal se je za učenje nemščine, češ kaj hočete s tem malo razširjenim slovenskim jezikom — to se pravi morebiti je že on prvi rabil izraz »narečje«, pa tega se ne spominjamo več. Vodilno načelo mu je bilo, vzbujati mržnjo zoper »Kranjce«, ki jih je po navadi istil s Slovenci sploh, češ da hočejo Štajerce »podjarmiti«. Pod njegovim vplivom, ki je bil zlasti v

Konjicah zelo velik, je še danes na slovenskem Štajerskem nekaj ljudi, ki bi se najraje odločili od ostalega slovenstva, in prav kakor so nekdanji nemškutarji mežikali v Gradec, tako lahko slišimo tudi danes besede: »Raje v Zagreb, kakor v Ljubljano!«

Nadalje pripoveduje dopisnik iz Konjic:

»...zdaj »Slovenija« v Ljubljani piše proti jugoslovanstvu...«

Majhna zamena pojmov, gospod iz Konjic! Mi smo pisali k večjemu proti raznim jugoslovanom, ki bi nas hoteli likvidirati, toda nikoli ne proti jugoslovanstvu in južnemu slovanstvu. Zlasti slednje bi pomenilo tako postavljanje pojmov na glavo, da jih mi sploh nismo sposobni, za te vrste duševno akrobatiko je treba že pritegniti kakega stoočnega jugoslovena.

In še nam priporoča konjiški nacionalist:

»...pojdite se boriti na mejo, vi veliki Slovenci.«

Ali prav takile pohodovski dopisniki so tisti, ki dejansko najbolj ogražajo našo narodno mejo. Kajti oni so, ki ubijajo slovensko samozavest, s tem pa tudi podpirajo malodušnost ter iz malodušnosti izvirajočo pomanjkljivo odpornost in odpadništvo. Če bi tega ne bilo, bi ne bilo treba zavijati oči ob ogroženi severni narodni meji. Kajti medtem ko so nam propovedovali o samoslovenski brezpomembnosti in smešili misel slovenske samozavesti, so nemškutarji samo izvajali neogibne posledice teh propovedi. Le da so po svoji logiki zamenjali cilj: Gradec in Berlin, namesto Zagreb in Beograd. Kajti če je že slovenstvo res nekaj tako malotnega, da ga je treba »likvidirati« (pojem je, prosimo, iz »Narodne Odbrane«), potem ga likvidirajmo na kar najbolj ekonomičen način, namreč ponemčimo se. In so ostali nemškutarji v svojih srcih, na zunaj pa so postali veliki jugosloveni — že vedo zakaj. Samo nam naj bo dovoljen dvom o jugoslovenskih značajih, ki za časa Avstrije slovenski še govoriti niso hoteli, zdaj pa menda prav tako kmalu — spet ne bodo hoteli!

Sicer pa, sami stoočniki jugosloveni so doslej odločali na slovenskem severu. Kakšen pa je posledek, lahko beremo prav v »Pohodu«:

»Najbolj žalosten pojav na našem severnem ozemlju je pa ta, da ni nemška le gospoda, marveč, da je nemškutarstvo tudi preprosto ljudstvo, zlasti delavstvo, ki je kot gospodarsko in nacionalno zasluženo podleglo pritisku nemške gospode in deloma še danes podlega.«

»Slovenija« tega gotovo ni kriva, saj po mnenju gospoda Konjičana še danes nima tam gori nobenega vpliva, prej je pa še bilo ni.

Da ga za-

ustavi in reši, kar se še rešiti da, to je naloga »Slovenije«, in slovensko ljudstvo nas je razumelo.

Saj ne rečemo, morebiti je tu pa tam še nekaj dobrovernih ljudi med tistimi malosrčniki. Nekaj takih, ki jim je kljub vsemu usoda našega naroda pri sreči. Toda to še ne zmanjšuje njihove škodljivosti za slovenstvo, narobe, večja jo. Kajti tak je duševni ustroj vsakterega občestva: če pride napad, žalitev, maljenje od zunaj, bo samo zbudilo odpor. Brž pa, ko pride od znotraj, slabi telo družbe, kakor gniloba.

Tisti, ki malijo slovenstvo in njegov pomen, ki so vsi zamaknjeni v kvantiteto in število, da ne vidijo od njiju vsebine in kvalitete, prav tisti so, ki slabe odporno moč našega narodnega telesa, ki slabe s tem na sebi tudi severno našo mejo. Zakaj s preprosto logiko preudarja neuka glava: če že slovenstvo samo zaradi maloštevilnosti nič ali vsaj dosti ne velja, tudi jugoslovenstvo ne more prav mnogo veljati, kajti kaj naj pomeni v Evropi s skoraj pol milijarde prebivalstva narod, če ima namesto dveh tudi 12 milijonov ljudi. In postane nemškutar.

Da označimo kulturno in nraštveno raven jugoslovenske polemike, navajamo h koncu še nekaj.

Pred nekaj tedni smo razkrili, kako je prav za prav z narodnim mučeništvom dr. Laha, za katero je bilo toliko reklame v jugoslovenskih listih. Povedali in dokazali smo z nepremagljivo logiko dejstev, da tistega mučenišča za naš narod nikoli ni bilo, ker je bil Lah po lastnem zatrjevanju zgolj žrtev ovaduha, zakaj nikoli da ni govoril besed, ki mu jih je podtaknila lažniva ovadba. Ta logika dejstev je tako očitna, da se še Lahu samemu ni zdelo stvari kakorkoli olepševati, čeprav mu gotovo ni bilo prijetno, ko je kar tako na lepem padel z mučeniškega podstavka.

Zabolelo pa je srce jugoslovena iz Konjic, da pride »slovenski del našega naroda« kar tako na lepem ob mučenika. Saj za Laha samega mu najbrž ni bogve kaj in njegovo mučenišvo komaj če ga res kaj zanima, toda kaj bo, če bo ta »Slovenija« nadaljevala s svojo navado, iti vsaki stvari do dna in če bo zlasti pri zaslugah za narod ločila slej ko prej delo in žrtev od reklame in neresnice. Saj je že tako dovolj jugoslovenskih malikov zrušila v nič s svojim iskanjem resničnih nagibov raznega rodoljubnega počenjanja, in če kjerkoli naleti na kakega domoljubnega imenitnika, vedno vprašuje, odkod se mu je od same požrtvovalnosti nagomililo toliko premoženja, ki ga včasih sploh ni imel. Kratko in malo: so stvari, ki uspejajo najbolje v zatohlem ozračju zaprtih vrat in temačnih prostorov. Svežina prepriha in svetloba svitanja jim je škodljiva.

O da, pa še kako škodljiva!

Povsod na svetu gre gospodarstvo isto pot: avtarkične dežele nazadujejo, propadajo, niti ena se ne more pohvaliti z ugodno gospodarsko bilanco. Medtem pa prihaja počasi svet svobodnega ali vsaj razmeroma svobodnega prometa do sapa: Izvoz latinske in anglosaske Amerike se je začel večati in s tem tudi kupna moč njihovega prebivalstva, Anglija se je gospodarsko že precej uravnotežila, njen letošnji proračun izkazuje prebitok, Francija že govori o premagani stiski, in prav tako so demokratične države severa in zahoda od Švice do Švedske že prebolele najhujšo zadrego.

OPAZOVALEC

Slovenski mož dejanja

(Ob smrti generala Rudolfa Maistra.)

Rudolf Maister, vojak in pesnik, je ob preobratu pokazal, kako bi bilo treba ravnati narodu ob uri odločitve. Seveda: zavednemu narodu, ki ga pa pri nas ni bilo v dovoljni meri.

Naša prva slovensko-narodna vlada je n. pr. sprejela dne 1. novembra 1918. leta Brejčev predlog, da zasede slovenski del Koroške, ko dobi potrebno vojaško moč. In takrat se je maščevala dotedanja vzgoja slovenskega ljudstva, ki je bila vnetja za strankarsko pripadnost in avstrijsko državnost, a brez globokega čuta in nesebičnega žrtvovanja za svojo narodno skupnost. Slovensko vojaštvo je bilo v razkroju, kolikor ga ni prišlo v italijansko ujetništvo. Nasledek je bila njegova demobilizacija...

»Revolucionarna« vlada ni bila kos nastalemu položaju, ker se je zanašala na druge, zlasti na Wilsona, kakor da nam pripade slovensko ozemlje tako rekoč samo po sebi. Neodpustno je, da je v svojem otroškem upanju celó dušila dejavnost drugih, kakor je tožil Maister, ki ni mogel popraviti, česar poklicana oblast ni znala ali hotela narediti.

Rudolf Maister se je ob odločilnih preobratnih dneh zapisal v zgodovino svojega naroda, ker je pospeševal narodno dejavnost, ki je pogrešamo in nam je njen nedostatek v prvi vrsti vzrok naše nesreče. Razmerje med državo in narodom mora biti postavljeno pravilno: samo zaveden narod daje osnovo trdni državi. Slovenski general je ob odločilni uri po uvidevnosti in dejavnosti nadkrill slovenskega politika.

A-a.

Blažena avtarkija

Vojna jo je prinesla. Prav za prav in bolje: obudila od mrtvih. Kajti v dobi evropskega prosvetljenega absolutizma je bila že enkrat v najlepšem razmahu in razevetu. Popolnoma naravno. Takratni despoti so vodili neprestane vojne za povečanje osebnosti in »domače« moči, zato pa niso smeli biti odvisni v vojnih potrebščinah od tujine. Kajti ta odvisnost je bila nadležna v dvojnem pogledu: prvič je nevtralni sosed lahko iz tega ali drugega razloga zaprl izvoz nujnih potrebščin in tako mogel ogražati vojevanje, drugič pa tudi kadar je prodajal, je prodajal le za gotov denar, ne pa za tiskan papir. Le domače proizvajalce je lahko prisilil samosilni vladar, da so morali — iz golega domoljubja seveda! — prodajati dobro blago za slab, to je papirnatí nekriti denar.

Železni vojni zakon je kar sam od sebe dovedel v svetovni vojni do istih dejanj in posledic. Tujezemlje se je bolj ali manj rado zaprlo osrednjim silam, ker ni verjelo v njihov uspeh kljub vsem »zmagam«. Bile so torej prisiljene, da pridelejo in izdelujejo vse doma. Doma pa so seveda plačevale s papirjem, kar je bilo tem laže spričo dejanskega absolutizma in spričo pomanjkanja vsakterega gospodarskega nadzorstva s strani tujine. Posledic razvrednotenega denarja ne bomo obravnavali: preveč so bile in so še danes vidne in občutne, in če izvzamemo zajedavce gospodarskega telesa, verižnike in druge spekulante ter politične konjunkturiste, ga skoraj ni, ki bi ne bil občutil posledice te samospreskrbe na svojem telesu.

Človek bi mislil, da so gospodarske skušnje vojne vsaj toliko izmordile ljudi, da so opustili blaznost misli o samospreskrbi in se prizadevali, čimprej obnoviti in še razširiti mednarodne gospodarske zveze. Ali menda je ležala in še leži ljudem preveč vojna v kosteh. Namesto razširitve gospodarskih stikov smo dobili nekakšne gospodarske rastlinjake za umetno vzdrževanje samospreskrbe.

Na čelu vsem tem prizadevanjem so kajpada tisti, ki najbolj vneto goje »veličastno« izročilo vojne: fašisti vseh barv in odtenkov. In na čelu vsem fašizmom seveda matica fašizma: Italija.

Italijanski fašizem je, gospodarsko naiven, kakor vsak fašizem, menda mislil — če je sploh kaj mislil —, da bo lahko osvobodil Italijo na primer uvoza tujega žita, poljedelska tujina bo pa kljub

temu kupovala italijanske izdelke. Kako jih bo kupovala in s čim plačevala, ko bo zgubila vsako moč, da dobi denarja za svoje pridelke, o tem ni utegnil razmišljati fašizem sredi imenitnih parad in slavnosti.

Gospodarska zmaga fašizma je bila videti skoraj popolna, »žitna bitka« dobljena, Italija bo poslej lahko jedla svoj kruh.

Ali čudno: svojega lastnega kruha ne more kupovati Italijan, medtem ko je včasih tujega lahko kupoval. Pa ne da bi bila v te imenitni misli gospodarske samospreskrbe kakšna napaka?

Zasvetilo se je vodniku fašizma po dolgih desetih letih, kar je bilo vsakemu tudi podpovprečnemu gospodarstveniku že pred desetimi leti jasno in očitno, da namreč vodi avtarkija v prepad. Samo v zadnjem letu je padel italijanski izvoz za 13 odstotkov. Tujski promet je padel na eno tretjino. Proračunski primanjkljaj znaša milijarde. Državni dolgoví znašajo že okoli osemdeset milijard. In tako naprej.

Gospodarski pritisk je tako hud, da je omajal najnačelnjša fašistična načela. In omajal je tudi vero v edinozveličavno nacionalno avtarkijo. Na mah je odkril Mussolini svoje evropsko sree. Govori o miru, o nujni evropski zvezi — pri čemer mu je dala nekoliko sunka gotovo tudi japonska konkurenca v Abesiniji —, o pomanjkanju medsebojnega zaupanja, ki ga je vprav fašizem naravnost gojil, celo za razorožitev in »pravično« revizijo se vnema.

Menda je Mussolinija zlasti prestrašil nemški zgled. Že takoj od začetka je bilo očitno za vsakega gospodarsko mislečega človeka, da mora Nemčija preživeti vsakteri družbeni poskus v mnogo krajšem razdobju, kot Italija. To pa zaradi svojega posebnega gospodarskega ustroja: polovica nemške industrije živi od izvoza, in avtarkija pomeni smrt vsakega izvoza. V petnajstih mesecih je privedel nemški fašizem gospodarstvo do prepada: za silo in z eno roko se še drži za njegov rob, toda če ne pride od zunaj pomoč, samo se ne more več rešiti. Marka ima komaj tridesetinko kritja, namesto vsaj tretjino, niti dolgovi, niti obresti ne more Nemčija več plačevati, in ostrejšje sodbe nemškega gospodarstva še nismo brali, kot jo je izrekla Amerika — uradno.

Spominjajte se

našega

tiskovnega

sklada!

Latovščina — ka-li?

Prijatelj našela lista nam piše: Poslušalci ljubljanskega radia imamo nekaj časa pri poslušanju dnevnih poročil, ki vsaj deloma zadovoljujejo firbec, tudi občutek, da poslušamo »dialekat«, ki je po svoji zvočnosti, besedilu in skladnji nekaj čisto posebnega. Tako n. pr. smo čuli, ali pravilno: čujemo večkrat, da je v Beogradu neka agencija, ki se imenuje Avala; da vozi odslej izletniški vlak tudi u Metliku, in sicer ob nič uri in dvajset minut, oz. ob dvajseti minuti po štiriindvajseti uri; dalje, da imamo v Bolgariji poleg špelacijskih sodnikov tudi sodne svetnike itd. Prejšnji teden smo čuli »Deklico iz zahoda«, pozneje nas je pa presenetila vest, da je imela avstrijska državna bramba v bojih

Željo imate glede spolnitve lista? Priznavate potrebo njegovega obstoja, le predstavljali ste si ga drugačnega, reprezentativnejšega! Omogočite dvig lista z rednim plačevanjem naročnine in z nabiliranjem naročnikov-plačnikov!

z uporniki na Štajerskem do dotičnega dneva poleg drugih izgub tudi »dva častnika mrtva poleg štirih ranjenih častnikov«. Ugibal sem, kakšno narečje bi to moglo biti, in ker ni ne prākmišrčina ne izanščina, sem vprašal prijatelja, ki je dejal, da je morda volapük ali celo novodobna latovščina, za gotovo pa da ne ve. Pripomnil je še, da imajo na Bolgarskem pač apelacijske in morda tudi špekulacijske sodnike, špelacijskih pa gotovo ne. Če je med bolgarskimi sodniki svetniki kak svetnik, mu tudi ni znano. Če mi bo dopuščal čas, se odpeljem najprej v Metliko, potem pa skupno z »Deklico z zahoda« v Béograd z vlakom, ki odhaja točno dvajseto minuto po polnoči. Da se sam prepričam, kako je. Janez.

Politične akrobacije g. Pucelja

Pod tem naslovom piše poslanec Miloš P. Dražević v »Edinosti«:

»G. Pucelj se je s svojim člankom v »Kmetškem listu« z dne 11. julija t. l., št. 27, zopet zaletel v cel voz vprašanj in bi se rad iz te zmešnjave izkopal s sofizmi, seveda s čim manjšo škodo za sebe. S stališča resnice drči g. Pucelj jadrno v prepad, ko poskuša z raznimi pripovedkami oslabiti moč postavljenih mu vprašanj in se izogniti odgovoru nanje. In povsem v skladu z onim narodnim umotvorom, udomačenim v delu srbskega naroda, ki pravi: »Ko o čemu, baba o uštipcima«, — (kar bi se reklo po naše: »Vsak po svoje, je dejal tisti, ki je kravo s svedrom drl«, op. uredn.) — se mizar ne more ločiti od deske in žeblija, niti ne čevljar od podplata in kopita, prav tako pa se tudi mesar ne more nikoli emancipirati od volovskih glav in tako vedno vlačiti predmete iz svojega poklica v priložnostne pravljice in skladne razgovore. Po tem vzgledu bi nas g. Pucelj rad predstavljal v vlogi mačka z veliko govejo glavo.«

Kolikor je bilo na shodih Jugoslovanske narodne stranke kritike o podrobnem delu, posebej pa še o koruptnem poslovanju, je vse to nepobitno in točno, ker se g. Pucelj sploh ni spuščal v to, da bi odgovoril na onih pet, šest postavljenih mu vprašanj z »DA« ali »NE«. Ker nima poguma, da bi odgovarjal na postavljena mu vprašanja, ima gosp. Pucelj za najboljšo in najumestnejšo, da vse to premolči in je res tudi premolčal.

Bil je pripravljen osvojiti trditve g. Pucelja, da je bila zagrešena pri invalidninah zloraba v višini 7.000.000 Din; ker pa on vztraja na tem, da prepriča čitateljsko občinstvo, češ da ne govorim resnice, ko trdim, da je bilo invalidskega denarja zlorabljenega 100.000.000 Din, si dovoljujem, čeprav proti lastni volji, citirati neki odlomek iz pisma Jovana Lakičevića, bivšega tajnika »Invalidskega združenja« in pripornika belgrajskega okrožnega sodišča v tej zadevi. Jovan Lakičević kot obdolženec pravi v svojem pismu sledeče: »...to so ti propali tipi in državne podgane, ki so jo sistematično ropali (pljačkali), imeli za umestno, da nekoga izmed svojih podrejenih nagovore in poduče, da bi me obremenjeval in da bi me vmešali v afero ter del odgovornosti prevrgli na mene; ko sem pa podal svoj zagovor, se je nadaljevala preiskava proti njim in je tako prišlo do odkritja, da je država oškodovana nad 100 milijonov dinarjev in so bili aretirani in stavljeni v preiskovalni zapor naslednji (naševa imena aretiranih) ...»

No, gospod Pucelj, kaj sedaj mislite? Ali je razlika med Vašimi trditvami in številkami, ki jih omenja?

Nisem nameraval odkrivati tudi tega, toda sem izzvan in s tem sem tudi dokazal resnico vsega onega, ker sem o korupciji govoril in govorim.«

Paberki z bojvniških zborovanj

Pod tem naslovom smo v predzadnji številki našega lista nanizali nekaj paberkov, ki smo z njimi dokazali, kako zaslužena je bila zaupnica »Saveza ratnih dobrovoljaca, sreske organizacije u Ljubljani« delegatom tega »Saveza« v »Boju«, ker se brez teh delegatov res prav nič ne zgodi v »borrački« organizaciji. Med drugim smo omenili, da »je g. Fabjančič napovedal demokratizacijo pravil, seveda z dostavkom »tako zvano«, da ne bi kdo mislil na resnično demokratizacijo«. Na to našo trditve smo prejeli od g. Fabjančiča popravek, ki smo ga priobčili v zadnji številki »Slovenije«.

Da smo se spoteknili ob »tako zvano demokratizacijo«, ni naša krivda. Vest o »tako zvanj demokratizaciji« smo povzeli po »Bojniku« z dne 16. julija t. l., kjer stoji črno na belem na 2. strani, v 2. odstavku tole: »Pri slučajnostih se je oglašil tovariš Fabjančič, ki je ... podal ... poročilo ... da ... bomo prišli do enotnih pravil v t a k o z v a n o (podčrtali mi) demokratizaciji pravil.«

Glede popravka o izjavi v Serajevu, češ da je zatrli Boj klerikalizem v Sloveniji, pa priobčimo v eni prihodnjih številki podatke z vsemi podrobnostmi.

Slovenščina na taksnih računih

Če dobi naš človek v roke taksni račun, ki ga mora izdajati vsak trgovec že za vsak predmet, ki

velja več kot 20 Din, potem mora prav gotovo postati slabe volje. Ne le zato, ker je v teh težkih časih že vsaka taksa težko breme, ki ne more spraviti človeka v dobro voljo, temveč zaradi računskih listka samega.

Zakaj se morajo n. pr. vsi ti računski listki tiskati le v Belgradu? Domače tiskarne bi to delo prav gotovo opravile ne le ceneje, temveč tudi bolje. Prav gotovo pa ne bi mrevarile na takšnih računih slovenščine na tako neusmiljen način, kakor delajo to »oficialno« izdani taksni računi. Takoj na vrhu je prva slovenska beseda težka pravopisna napaka, ker se beseda tvrdka piše z »d« ne pa s »t«. Vsak šolarček ve, da se ne pravi dinara, temveč dinarjev. O poedinih cenah se tudi v Sloveniji nikomur ne sanja. Tudi se pri nas ne kaznuje po kazenskem zakonu, temveč po kazenskem. Krav tako se ne reče izdavanje računa, ampak izdajanje. In končno Slovenci ne poznamo svot, temveč vsot. Samo par besed na tem računu, a napak je skoraj toliko kot besedi. »Trg. list.«

Iz poročila skupščine NO

V tajniškem poročilu o tisku beremo v »Pohodu« sledeče:

Prav posebno poglavje NO predstavlja njen tisk. To sta naš tednik »Pohod« in revija »Omladina«. O »Pohodu« bo podal posebno poročilo brat dr. Reja, ki je poleg mene imel težko in odgovorno nalogo urejevati list brez honoriranih dopisnikov in mu dajati ono nacionalno, kulturno, gospodarsko in socialno smer, ki jo mora ta list imeti. Vsak teden je moral napolniti stolpe štirih strani z zanimivim in aktualnim štivom. Če mu je primanjkovalo materiala, je moral v zadnjem hipu pisati sam. Kot odgovorni urednik »Pohoda« pa moram pojasniti, da so z izdajanjem borbenega lista združene za čitatelja nepojmljive ovire. Prvi je državni tožilec z rdečim svinčnikom, ki ga mora po višjih navodilih spretno sukati že na prvem odtisku vsake izdaje, drugi faktor je naš strogi tiskovni zakon. Ostra cenzura, ki je danes uvedena nad vsem tiskom v naši državi, nam je okrnila že nešteto dobrih člankov v taki meri, da niso bili več za natis. Včasih pa jih je v celoti črtala in jih na ta način izločila iz tiska že zaključenega lista. Pomanjkanje primerne rezervnega gradiva nas je nešteto krat privedlo v mučno zadrego, radi katere je imel list tu in tam zamudo. Obenem pa so nam ob takih prilikah narasli tiskovni stroški za neobjavljen stavek. Še večji in mnogo hujsi so bili udarci tiskovni tožb ...

Dostavljamo samo: Pri »Pohodu« vedo, v kakšni meri so vprav listi njegove smeri zavarovani pred vsako ostrejšo polemiko od nasprotne strani. Zato so prav lahko zadovoljni spričo razmer, ki so tako njegov vzor in vodilo.

Rojaki, pravi Slovenci, ki Vam slovenstvo ni prazna beseda, spominjajte se tiskovnega sklada za naš tednik! Prispevke pošiljajte na upravo tednika »Slovenije«, Ljubljana, Wolfova ulica 12. Naš čekovni račun pri poštini hranilnici ima št. 16176. Vsak prispevek za naš tiskovni sklad je dokaz, da je darovalec vojščak v slovenskih okopih.

MALI ZAPISKI

Prepovedana knjiga.

Državno tožilstvo v Zagrebu je prepovedalo širiti knjigo »Po stazama života«, ki jo je spisal H. Krichaber in je izšla v Zagrebu.

Kako nazivajo naše ljudi.

Pod gornjim naslovom čitamo v Chicagu izhajajoči »Prosveti«, glasilo Slovenske narodne podporne enote, z dne 3. julija t. l. beležko sledeče vsebine:

»Rock Springs, Wyo. — 'Old Timers' Association' je organizacija starih rudarjev pri Union Pacific Coal Co. Ta organizacija prireja vsako leto veselice in — kakor poroča 'Salt Lake Tribune' — so se letošnje veselice poleg starih raznih drugih narodnosti udeležili še sledeči: 50 Avstrijcev, 41 Slovencev, 19 Jugoslovancev, 11 Hrvatov, 11 Dalmatincev, 8 Kranjcev (Krainers), 1 Srb in 1 Servian!«

Društva vseučiliških slušateljev.

Prosvetno ministrstvo je izdalo posebno uredbo o društvih visokošolskih študentov. Uredba ima 97 členov in predpisuje vse podrobnosti, tako da pravilom ni prihranjeno skoraj nič mogočnosti odločati o organizaciji. Člen 2. predpisuje tudi, da morajo vsa reprezentativna in podporna društva imeti v svojem nazivu označbo, da so jugoslovanska.

»Savez ratnih dobrovoljaca.«

»Prelom« je imel za primerno in potrebno, da »zvanični naziv« »Saveza ratnih dobrovoljaca, sreske organizacije u Ljubljani«, posloveni v »prosto-voljsko združbo«, ko bi vendar moral vedeti, da se je prej ta naslov glasil: Zveza vojnih dobrovoljcev, krajevna organizacija v Ljubljani, o čemer se lahko prepriča iz starih tiskovin te organizacije, ko se še nikomur niti sanjalo ni, da bi od poldrugsto organiziranih vojnih dobrovoljcev v Sloveniji kdaj 39 njihovih tovarišev ustanovilo kak »Boj«.

O težavah našega sadnega izvoza.

beremo v »Slovencu« med drugim:

»Največji udarec za našo izvozno trgovino pa je, da ne bo nič z obljubljenimi izvoznimi krediti; kot znano, je dala Narodna banka Prizadu 25 milijonov dinarjev za kreditiranje letošnje sadne trgovine na razpolago. Ves ta kredit se bo pa uporabil za trgovino s slivami, dasi je bila določena prvotno zelo znatna vsota za kreditiranje trgovine z jabolki v Sloveniji.«

Trst v številkah.

Po statistiki iz l. 1931 ni imelo tržaško mesto niti 300 dvigal (liftov); izmed 57.464 stanovanj je samo 6058 stanovanj opremljenih s kopalnicami. 1615 stanovanj ima centralno kurjavo, 39.391 stanovanj vodo, 37.163 stanovanj ima električno razsvetljavo. Od 53.984 kuhinj je 27.654 na plin, 19.511 stanovanj ima stranišča na vodno čiščenje, brez stranišč pa je 3.490 stanovanj. V tem pogledu je položaj italijanskih mest strašen. Milano ima 116.000 stanovanj brez stranišč, Napoli 23.000, Palermo 20.000, Bari 21.000, Rim 13.000, Torino 7.000, Benetke 6.000 itd. Med tem ko v Italiji ni niti stranišč, morajo naši ljudje v teh težkih časih graditi moderna gnojlišča ponekod celo izven vasi ...

»Istra.«

Napoleonova Ilirija.

14. oktobra 1809. leta je morala Avstrija v schönbrunnskem miru odstopiti tudi večino slovenskih dežel Franciji. Zanimivo je, da na dan sklenjenega miru Napoleon še ni poznal imena Ilirija, ki je pozneje označevala slovenske in hrvaške zemlje, pridružene Franciji. Ilirija se omenja prvič, kakor piše dr. Šišić v »Novostih«, šele dva dneva pozneje, a to je bil brzokone uspeh Napoleonovega daljšega razgovora z davnim znancom Ljubljancem in ribniškim graščakom grofom Janezom Kobencelom.

Naša mladina prisilno v »Dopolavoru«.

Na telovadsko-atletski tekmi dopolavoristov, ki je bila te dni v Rimu, so dobili prvo klasifikacijo in darilo dopolavoristi iz Postojne, in sicer so to: Zoran Edvard, Šuban Alojz, Jurca Jožef, Premru Dušan, Škerjanc Edvard, Sušelj Rafael, Jurman Gabriel, Marinčič Stanislav in Vilhar Maks. Sami Slovenci! »Istra.«

Drage diktature.

»Lidové Noviny« pišejo:

Danes je že očitno, da niso fašistične vladavine cenejše, ampak dražje od demokratičnih. Tem več denarja zapravijo, čim varnejše so pred javnim nadzorstvom in kritiko. Koliko se je govorilo o demokratični gnibli, ko je počil obroč okoli Staviskega. V Nemčiji so potegnili šele potem zastiralo z razkošnega življenja Röhma in drugih dostojanstvenikov, ko so šteli za dobro, da ga z njegovimi pajdaši vred ustrelje. Nihče pa ni povedal, odkod so dobivali denar za svoje zasebne zabave.

Brezposelne podpore na Angleškem.

Tudi Veliko Britanijo je zadela gospodarska stiska, zaradi njene industrializacije in tesne povezanosti njenega gospodarstva s svetovnim bolji, kot katerokoli drugo deželo, in tudi prej. Vendar so pa Angleži začeli boj proti stiski z žilavostjo in vztrajnostjo, ki jih odlikuje. Njihovi politiki in vlada so ne samo govorili in nabirali dnevnice, ampak tudi delali. Zato je tudi Anglija med prvimi deželami, kjer je začela stiska pojemati in brezposelnost padati. Kljub temu pa, da za delo danes že ni več take zadrege, kot je bila včasih, plačuje vlada brezposelnim delavcem še vedno podpore. Oženjen delavec prejema povprečno na teden 15/3 šilinge zase, za ženo osem, za vsakega otroka pa po dva šilinga. Brezposelna družina z dvema otrokoma prejema torej na teden okoli 27 angleških šilingov, kar je v našem denarju okoli 290 dinarjev. Na mesec prejema torej taka družina podpore okoli 1250 dinarjev v naši veljavi.

Vsem, ki vam je obstoj neodvisnega, odločno našega, notranji naši koncentraciji služčnega lista pri sre, podprite nas z rednim plačevanjem naročnine!